

Іван Капсамун

Леонід КРАВЧУК: «Росія – агресор. Вона має виступати стороною конфлікту».

<http://www.day.kiev.ua/uk/article/podrobici/leonid-kravchuk-rosiya-agresor-vona-maie-visitupa-ti-storonovu-konfliktu>

ФОТО МИКОЛИ ТИМЧЕНКА / «День»

Немає дня, щоб мова не йшла про необхідність переговорів. Женевський, веймарський, мінський... Про всі ці можливі формати ми чули і раніше, але ось днями все це було повторено під час візиту міністра закордонних справ Німеччини Франка-Вальтера Штайнмаєра у Київ та Москву, де він зустрівся з першими особами двох держав.

Але по факту триває війна, де кожного дня гинуть українці. Росія щоденно стягує військову техніку і солдатів до кордонів з Україною і безпосередньо перекидає свої сили на схід України.

«У нас зараз триває неоголошена війна. На нас нападають. Територія нині окупована 40 тисячами добре озброєних вояків», — сказав учора радник Президента Петра Порошенка та голова Комітету з питань розвідки при президенті України Ігор Смешко на конференції The Tiger Conference у Києві.

У сухому залишку маємо — анексований Крим і окуповану частину Донбасу. Путін нав'язав свою гру і фактично втягнув Європу в потрібну Росії модель відносин. Так, була зустріч лідерів країн G-20 в Австралії, де з Путіним мало хто хотів спілкуватися. Але приїхавши додому, він продовжив свою риторику. І росіяни готові за нього голосувати. Але чи готовий захід зупинити Путіна?

«Захід виявився неготовим до цього конфлікту, як він був не готовий і до розпаду СРСР. Захід не має жодної цілісної політики. Путін вирішив, що у Європі немає сильного лідера, а президент США зацікавлений у інших питаннях... Пан Путін зайде так далеко, як ми це йому дозволимо», — підкреслив Смешко.

Тиждень тому перший і третій президенти України Леонід Кравчук і Віктор Ющенко зробили сміливу і по змісту правильну заяву. Зокрема, вони тоді зазначили: «Міжнародні переговори у різних форматах до цього часу не принесли жодних реальних змін у плани Кремля ліквідувати Українську незалежну державу методами гібридної війни». За тиждень мало що змінилося. Ситуація залишається складною. В чому проблема та як її вирішити? Говоримо з першим президентом України Леонідом КРАВЧУКОМ:

— Немає чіткої позиції — ні в західних країнах, ні в Україні. Зате є чітка позиція Росії, яка й використовує наші не зовсім точні дії. Робить вона це за допомогою різних шляхів — впливає на західні країни, керує бойовиками та сепаратистами так званих республік на сході України... А чому немає скоординованих і чітких дій з боку України? Формально вони є — «план Порошенка», який не виконується ні бойовиками, ні Росією. Але... Була ж спроба вести переговори в «жєневському форматі», де мали б визначити позиції держав — західних і Росії. Але чогось ми швидко відмовилися від цього формату і перенесли акценти на «Мінські протоколи», які, як заявив нещодавно Лавров, для Росії не мають значення, тому що, мовляв, вона їх не підписувала. Але ж всі ми вже знаємо про заяви Росії, що вона не має зобов'язань перед Україною і щодо Будапештського меморандуму, хоча вона його теж підписала.

Багато хто зберігав ілюзії, що Путін — це нова Росія, що будуть якісь демократичні процеси. Таку атмосферу створювала кремлівська інформаційна машина й ті західні політики, які користуються російською бензоколонкою, тобто, відверто кажучи, перебувають на утриманні Росії. Зараз вони хитаються між тим, де Росія і де Україна, акцентуючи увагу на тому, щоб не сталася третя світова війна. Тож ми всі не хочемо, щоб відбулася третя світова війна. Але я б нагадав всім історію і проблему з Гітлером. Його теж тоді вмовляли, «годували» територіями, а війна все одно розпочалася. Тому той, хто погано читав Валдайську промову Путіна, хай прочитає ще раз. Принцип Путіна — не міжнародне право, а вплив через силу. Путін сказав, що світовий порядок побудовано не так, як цього хоче Кремль, а тому він хоче його змінити через систему впливів (сили). Сьогодні йдеться не тільки про Україну та Росію, а й про безпеку у світі. Обама вперше заговорив про це в Австралії, визнавши, що Росія є загрозою як для України, так і для світу. Тобто поступово ця тема набирає силу.

ПОГОВОРИЛИ... / ФОТО РЕЙТЕР

Але чому все-таки «перевели стрілки» з Жєневи на Мінськ? Тому що туди не можна було запросити бойовиків із Донецька та Луганська. Путіну повірили й перевели переговори в Мінськ. Але в цієї зустрічі фактично не було статусу. Не було точно визначено, хто підписує, які повноваження сторін — яку вони мають юридично-правову силу. Тому ми з Ющенком запропонували найбільш реальний підхід — хай зберуться держави підписати Будапештський меморандум, який гарантує територіальну цілісність і суверенітет. Нехай вони дадуть відповідь — чи виконується цей документ? Якщо вони вважатимуть, що він виконується позитивно, тоді ми скажемо, що Україна сама-самісінька, ніхто допомагати їй не збирається. Так не можна поводитися с документами. Мінський протокол не є документом, який підписали глави держав або хтось від їхнього імені. Це — робочий протокол, відповідно, до нього й ставляться. Перемир'я немає, фактично жодний пункт не виконується. А зараз «ДНР» і «ЛНР» вже заявили, що хочуть зустрітися з Порошенком. Тоді виникає запитання — що робимо ми і що робить протилежна сторона? Треба все поставити на свої місця.

— Екс-президента Кучми немає серед авторів вашого з Ющенком звернення. Чому? Чи не пов'язано це з тим, що якраз Кучма і підписав Мінські домовленості? Чи пропонували ви йому долучитися до вас?

— Я не пропонував, точно. Із ним говорив Ющенко. А зі слів Віктора Андрійовича, Кучма пояснив свою відмову тим, що йому, мабуть, ще прийдеться брати участь у Мінських переговорах, тому його підпис під нашою заявою може створити складнощі в можливих переговорах. Хоча ми у своєму зверненні чітко написали, що ці переговори не мають позитивних наслідків і не матимуть у майбутньому. Якщо там немає підписів глав держав або, за їхнім дорученням, міністрів закордонних справ, вони взагалі не мають юридичної сили. Це просто домовленості. Не хочу виступати критиком — це питання до глави держави. Але я знаю одне. Для того, щоб навести лад в будь-яких питаннях, потрібна чітка позиція сторін. Росія має виступати стороною конфлікту — вона агресор. Але Кремль не хоче цього робити, а інші поки не можуть знайти шлях, як її змусити.

— Як прокоментуєте заяви автора перебудови в СРСР Михайла Горбачова, що «Захід змирився з анексією Криму», та його заклики до європейців — скасувати санкції проти Росії?

— Мені навіть не дуже хочеться це коментувати. Будь-яка заява будь-якого росіянина (президента, чиновника...) буде антиукраїнською. І Горбачов не є винятком. Усі вони грали в демократію. Борис Єльцин бігав навколо пам'ятника Свободи й казав, що він — демократ. Горбачов порушив питання — переробити весь світ: «новое мышление для нас и для всего мира», але це все одно — люди російського імперського мислення. Чекати від них чогось іншого я не можу. Зокрема й від Горбачова. Для мене ясно одне — Україна повинна знати, з ким вона має справу, й відповідно діяти. Це повинні знати й західні країни, навіть ті, хто має сумніви. А сумнівів не має бути. Путін і Росія поставили собі інші політичні та стратегічні завдання, які кардинально відрізняються від цивілізованих завдань західного світу.

«ЯКЩО ЗАХІД ДАСТЬ СЛАБИНУ ЩОДО ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В НАТО — ДАЛІ БУДЕ ВИМОГА РОСІЇ, ЩОБ УКРАЇНА НЕ ІНТЕГРУВАЛАСЯ ДО ЄС»

Альона ГЕТЬМАНЧУК, директор Інституту світової політики:

— Сьогодні спостерігаємо масштабну війну нервів. Росія переможе в ній, якщо примусить Україну визнати: те, що відбувається на сході України, є внутрішнім конфліктом України (чи, як кажуть росіяни, громадянською війною), і змусить українську владу напямую домовлятися з «ДНР» і «ЛНР». Україна переможе, якщо примусить Росію визнати свою причетність до конфлікту та взяти відповідні зобов'язання. Заява Лаврова, що Україні слід говорити з «ДНР» і «ЛНР» напямую — яскраве свідчення якраз того, що в Кремлі робитимуть все можливе, щоб змусити Київ визнати війну на Донбасі — внутрішньою війною, а самим виступити в ролі миротворця. Тут дуже важливо, наскільки здадуть нерви у Заході. Адже для них не принципово, яким саме буде внутрішній устрій України. Для них головне, щоб Україна була функціональною і стабільною державою. Так само для Заходу нині не є принциповим питання інтеграції України до НАТО. Деякі країни — передусім Німеччина — не бачать України в НАТО, незалежно від того, вимагає Росія якихось гарантій, чи ні. Сьогодні потрібно чесно визнати, що, незважаючи на велику підтримку членства в Альянсі, події останнього року віддалили Україну від членства в НАТО, а не наблизили її до нього. Просто якщо раніше перешкода була з боку України і НАТО, то сьогодні перешкода лише з боку НАТО. Але на Заході мають розуміти, що ключове питання, на яке вони мають відповісти сьогодні — це питання, хто має вирішувати майбутнє України: Путін чи український народ. Якщо український народ, то жодних

гарантій для Росії не може бути апріорі. Більше того, Захід має розуміти: гарантії невступу України до НАТО не є гарантією того, що Росія перестане дестабілізувати ситуацію в Україні. І якщо Захід дасть слабину і створить прецедент у питанні євроатлантичної інтеграції України, наступним кроком буде вимога від Росії надати гарантії того, що Україна не інтегруватиметься до Європейського Союзу.